

กาลิเศียรขาด

"กาลิเศียรขาด" เป็นบทประพันธ์ของมาร์เกอริต ยูร์เชอนาร์ ซึ่งเป็นทั้งนักประพันธ์สตรีคนแรกและผู้หญิงคนแรกที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกของราชบัณฑิตยสถานแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส (L'Académie française) เมื่อ ค.ศ.1981 บทประพันธ์เรื่องนี้ตีพิมพ์เป็นครั้งแรก ในปี ค.ศ.1928 และนำมารวมอยู่ในผลงานชุด *เรื่องสั้นตะวันออก (Nouvelles orientales)* ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1938 เป็นต้นมา

Decapitated Kali

"*Decapitated Kali*" ("*Kâli décapitée*") was written by Marguerite Yourcenar, the first female writer and the first woman to be appointed a member of the French Academy (L'Académie française) in 1981. The story was initially published in 1928 and later included in *Oriental Tales (Nouvelles orientales)*, a collection of tales and short stories, published in 1938.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กาลิเศียรขาด..

วรุณี อุดมศิลป์

กาลิ เทวีใจโหด ร้อนแระระรานตลอดสาลีเกษตรในแดนชมพูทวีป มีผู้พบเห็นนางทั้งในเขตอุดรประเทศแลถิ่นทักษิณคาม ทั้งในเทวสถานอันศักดิ์สิทธิ์แลย่านการค้าวาณิชย์ ปวงนารีตามรายทางที่นางผ่านไปก็ให้เกิดอาการตื่นตระหนกตัวสั่นระรัว ข้างมานพหนุ่มนั้นเล่า ต่างกระหืดกระหอบมุ่งสู่ประตูเคหสถาน แม้ทารกทาริกาแรกถือกำเนิดก็ยังคงรับรู้ชื่อนี้ กภาพกาลิเป็นทั้งนางผู้งามดแลโหดร้าย ทรวดทรงระเหิดระหงระทึงทึงกวีที่ยกยอโสมแห่งนางพากันเปรียบเปรยกับลำต้นกัทลี นางมีต้นพาทากลมมนุดจดวงจันทร์คราเยียมเวหาในฤดูพฤษภมาสลับใบ อูระอวบอุมดั่งบุปผชาติเต่งคุ่มยะแย้มกลีบคลี่บาน โสณียักเยื้องเอนไหวประหนึ่งวงคชสารแรกกำเนิด แลบาททั้งสองเรียงระบำดังพันธุ์ไม้ระบัดใบอ่อน โอยธุร้อ้นผะผ่าวราวยังคงชีวิ ดวงเนตรล้ำลึกดั่งห้วงมรณะ นางปรากฏภายในแสงสีสำริด ณ รัตติกาล ในแสงสีเงินยวงของรุ่งทิวา ในแสงสีแดงคร่ำเมื่อเพลาสายัณฑ์ แลเข้าสู่ภวังคจิตในแสงสีทองแห่งมัจฉิมิยาม เรียวโอยธุร้อ้นของนางมิเคยแย้มรอยสรวลสันต์ พวงมालาอันร้อยจากอัฐิธาตุคล่องอยู่รอบลำคอเรียวระหง เนตรกลมโตฉายแววบริสุทธิ์แลเศร้าสร้อยนั่นคือรูปลักษณะซึ่งประจักษ์ชัดสะดุดเด่นกว่าส่วนอื่นใดในสรรพางค์ ดวงพักตร์ที่เนืองนองด้วยอัสสุชลอยู่ชั่ววันรัตติกาล ก็ให้ชาวโพลนแลเปี้ยกชุ่มประจุกอรุโณทัยเผยโสมอันหม่นมัว

กาลินั้นต่ำช้าสามานย์ด้วยสูญสิ้นแล้วซึ่งทิพยภาวะ ปล่อยตัวเกลือกกลิ้งกับพวกจันทาล แลพวกต้องเสียงสาปแช่ง บนดวงพักตร์ที่รับรอยจุมพิตจากเหล่าหูดตะกุกฐั้นนั้นเล่า ก็ปรากฏเป็นดอกดวงปุมปม นางเอนกายชบแผ่นอกอันพุงพองของคนเลี้ยงอูฐผู้เดินทางมาจากอุดรประเทศแลมิเคยชำระกายด้วยเหตุว่าอากาศหนาวจัดนัก นางทอดกายบนแท่นที่นอนอันโสมมของพวกขอทานตาบอด

*อาจารย์ ดร.วรุณี อุดมศิลป์ อาจารย์ประจำภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แปลจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสเรื่อง "Kāli décapitée," in Marguerite Yourcenar, *Nouvelles orientales, Œuvres romanesques* (Paris : Gallimard, 1982), pp.1234-1238. ผู้แปลได้วิเคราะห์ด้วยบทเรื่อง "กาลิเศียรขาด" ไว้ก่อนหน้านี และได้แปลด้วยบทเพียงบางส่วนเพื่อใช้ประกอบบทวิเคราะห์ ในที่นี้ ผู้แปลได้แก้ไขปรับปรุงบทแปลดังกล่าวและแปลส่วนที่เหลือให้ครบถ้วนทั้งเรื่องโปรดดู วรุณี อุดมศิลป์, "การอ่านด้วยบทเรื่อง«กาลิเศียรขาด» ของมาร์เกอริต ยูร์เซนอาร์," วารสารอักษรศาสตร์ ปีที่ 29 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2543) : 134-158.

ผันผ่านจากอ้อมกอดของบุรุษในตระกูลพราหมณ์ ไปสู่ยาจกเข็ญใจผู้ยากไร้แลสกปรกโสโครกจนต้อง
รับหน้าที่ชำระซากอสุภ ภายใต้อังคฆาจากกองกฏฐูปลงศพนั่นเอง นางกาลิกก็เลือกกายบนกอง
เถาถ่านระอุอุ่น มีหน้าซำยังชมชอบพวกคนต่อเรือผู้กร้าวกระด้างแลหยาบช้า ทั้งยอมตัวให้แก่ทาส
ผิวค้ำในย่านร้านตลาด ผู้ถูกโบยตีเสียยิ่งกว่าสัตว์สังเวศ นางเกลือกเตี้ยรูดุไถกับบริเวณป่าที่มีเนื้อหนัง
มังสาชาติวินค้ำที่เสียคสีไปมากับสินค้ำอันต้องแบกหามอยู่เป็นนิจ และด้วยท่าที่เศร้าซึมราวกับผู้ป่วยที่
ถูกพิษไข้รุ่มเร้าแลมีอาจพบพานน้ำใสชื่นเย็น จากนิคมคามหนึ่งสู่อีกนิคมคามหนึ่ง จากชุมทางหนึ่งสู่อีก
ชุมทางหนึ่ง นางกาลิก็เที่ยวค้นค้นค้นหาความสำราญอันชวนสลดหดหู่อยู่ฉะนี้แล

บาทคู่น้อยแห่งนางขยับจับจิ้งหะระที่กระแทกเบื้องใต้กำไลข้อบาทที่กระทบระรัว ทว่า
ดวงเนตรมีพักหลังอัสสุชล เรียวโอษฐ์กระด้างมิให้รอยจุมพิตใดเป็นกำนัล เส้นขนดามีได้สัมผัสผิวแก้ม
ของชายที่ร่วมสิเนหากับนาง แลดวงพักตรานั้นแลก็ให้โพลนขาวอยู่ชั่ววันจันทร์ดังจันทร์ขาว ไร้เมฆาเข้า
บดบัง

ในกาลก่อน กาลิ นางผู้พิสุทธ์ดุจดอกบัวงาม ประทับ ณ พิมานแมนแดนดาวดิงส์ ประหนึ่ง
สถิตอยู่ในใจกลางมณีรัตนา พรา้งเพชรยามอุษาสาองกระพริบระวิบในแววเนตรแห่งนาง ทั้งทั้งจักรวาล
หดรัดกายถายืดขยายองค์ตามจิ้งหะระหทัยนางระริกระรัว

กาลิผู้เป็นยอดสุมาลย์ ผ่องแผ้วไร้ราตรีราวทิวาวาร แด่กลับมิรู้เท่าความเลิศล้ำ มิรู้ทันความ
พิสุทธ์ใสแห่งตน

ณ เพลสาย์ณหนึ่ง เทพไท้เทวมผู้มีจิตริษยาต่างเฝ้ามองกาลิจากมุมมืดบนดาวพระเคราะห์
ภายใต้อ้อมเงาจันทร์ปราดา นางถูกอสเนียดฟาดตัดเศียรขาด พลันมีลำแสงพวยพุ่งออกจากคอนาง
แทนโลหิต สรีระอันแยกเป็นสองถูกเทพเจ้าแห่งโชคชะดาโยนลงหุบเหว ม้วนกลิ้งสู่มหาอเวจีอันมี เหล่า
ผู้ปฏิเสศฤาษีมิรับรู้ในทิพยวังสีพากันคลานกายกระเสือกกระสนแลร้องระงมอยู่มิได้ขาดเสียง วายุยะเยือก
โบกโบยกลบกลืนความสว่างที่ฉายฉานจากห้วงเวหา เมฆหมอกรวมตัวเป็นชั้นขาวทึบ บนยอดคีรี
ภายใต้อเวจีดารารายที่เริ่มสลัววาง เหล่าเทพอสูร สัตว์เทพ อีกทั้งเทพผู้มีพาหุอูรู นับเอนกอนันต์
ละม้ายวงล้อที่หมุนกลิ้งนั้นแล้ว ก็พากันหลีกเร้นกายไปในความมืดมนอนธการ ที่พราพรายด้วยประภา
ริศมีแห่งท้าวเธอ ทวยเทพที่หลงผิดล้วนกำสรดสลดถุทัยในอุกุศลกรรมที่ก่อกระทำไป

เหล่าเทวะผู้สำนึกได้ในบาปผิดแห่งตนต่างก็เสด็จลงมาตามหลังคาพิภพ มุ่งสู่หุบเหวอัน
คละคลั่งด้วยหมอกควันแลคลาคล้ำด้วยสรรพชีวิต ปวงเทวาฝ้าแดนนรกานต์ทั้งเก้า ผ่านที่คุมขังอัน
เย็นยะเยียบและมีเปือกตมเป็นที่จองจำดวงวิญญาณซึ่งถูกกักตรอนด้วยสำนึกในกระแสบาปแห่งตน
ตลอดจนแดนกักขังผู้ม้วยมรณซึ่งต้องโทษจากกิเลสตัดหาอันเปล่าประโยชน์อยู่ในกองอัคคีแลพิลาป
พิไรในความมืดที่มีได้กระทำ คณาเทพก็ให้หลากหลายที่ได้มาประสมมวลมนุษยผู้ก่อปรด้วยห้วง
จินตนาการอันไร้ขอบเขตแห่งความชั่วช้าสามานย์ ความรุ่มร้อน แลขุมคลังแห่งบาปผิดกับอภิวรรณ
เกินคณนา ลึกเข้าไปในป่าช้า เศียรของกาลิลอยกระเพื่อมอยู่ในบึงราวปัทมาชาติ เส้นเกศาดำขลับยาว
สยายแผ่พลิ้วไหวเป็นวงประหนึ่งงอรากลอยอยู่ในนที

เทวะเก็บเตียรโสภาอันปราศจากโลหิตหล่อเลี้ยงขึ้นมาด้วยอาการบอบบอบบอบ แล้วเริ่มติดตามหาร่างอันเคยมีเตียรนี้ประดับอยู่ ศพหัวขาดซากหนึ่งถูกทิ้งอยู่บนฝั่งคองคา เทพไท่จึงยกมาแล้ววางเตียรของกาลีสต่อลงบนบ่า และชุบชีวิตนางอัปสรขึ้นใหม่

เรือนกายนี้เคยมีคณิกานางหนึ่งเป็นเจ้าของ นางต้องโทษตายด้วยพยายามทำลายฆาตกรรมแห่งพราหมณ์มานพหนึ่ง ซากร่างอันขาวซีดปราศจากโลหิตดูบริสุทธิ์ผุดผ่อง นางเทพอัปสร และนางนครโสภณีนีต่างก็มีรอยปานประทับบนโสดนีย์เบื้องซ้ายทั้งสองนาง

กาลี นางผู้เป็นแก้วกุ่มุท หาได้หวนคืนไปประทับ ณ ดาวดึงส์แดนสรวง เรือนกายที่ต่อติดกับเตียรอันเป็นทิพย์ของนางอาลัยหาอาการสัมผัสลบลูบไล้ในเชิงกำหนด แหล่งเสื่อมทรามนานา แล ห้องหับที่หญิงงามเมืองผู้หลงไหลในกามฉันท์จักลอบมองลูกค้าผ่านมูลีสีเขียว นางกลายเป็นผู้ล่องลอยเด็กน้อยผู้ไร้ราคะแห่งชายชรา ผู้บำเรอสวาทครอบงำบุรุษหนุ่ม เหล่านารีทั่วเขตคามซึ่งถูกภัสดาทอดทิ้งไม่ไยดีกระทั่งถือว่าตนนั้นตกเป็นหญิงม่าย ต่างก็พากันเปรียบสรีระแห่งนางกาลีประดุจเปลวร้อนแรงจากกองอัคนีอันลุกโชติช่วง นางโสมมเฉกเช่นมุสิกในทอระบายน้ำโสโครก และนำเกลียดชังตั้งตัวให้เห็นในท้องนา นางปลิ้นเอาหัวใจไปราวกับเป็นชิ้นเนื้อบนเขียงฆ่าแหละ เงินทอง ลามไหลผ่านมือราวกับธารน้ำผึ้ง จากพาราณสีสู่กบิลพัสดุ์ จากบังคะลอร์สู่ศรีนครา ร่างของกาลี เทินเตียรอันสิ้นแล้วซึ่งศักดิ์แห่งเทวนารีไปโดยมิหยุดพัก แลดวงเนตรกระจ่างใสแห่งนางนั้นเล่าก็รินหลังอัสนุชลุยมิได้ขาดสาย

เพลลาเข้าวันหนึ่ง กาลีผลจากแหล่งสัญจรของหญิงนครโสภณีนีแห่งกรุงพาราณสี ด้วยดวงพักตร์อ่อนระโหย ทำที่เลื่อนลอย บุรุษปัญญาทรามผู้หนึ่งนั่งเขพะไหลย้อยอยู่ข้าง กองมูลสัตว์กลางทุ่งด้วยลักษณะการเงียบเหงา เขาผู้นั้นถลันกายขึ้น โลดแล่นไปตามมรรคาแห่งนาง จวบจนกระทั่งอยู่ห่างชั่วระยะเงาจากร่างนางทอดยาวกันไว้ กาลีผ่อนผีเท้าและยอมให้บุรุษนั้นติดตามมาโดยใกล้

หลังจากที่เขาทิ้งนางจากไป กาลีก้อออกเดินทางสู่อีกเมืองหนึ่ง เด็กน้อยชอบริจาคทานจากนางนางกลับมีพักเดือนให้เด็กนั้นรู้ตัวว่าสรพิษเลื้อยออกมาจากก้อนศิลา เตรียมฉกกัดอยู่บัดนั้น โทสะอันแรงกล้าได้เข้าครอบงำนางให้โกรธเกรี้ยวต่อสรรพสิ่งอันมีชีวิต แลบังเกิดความปรารถนาที่จะนำเอาชีวิตนั้นมาต่อเติมเลือดเนื้อในกายตน อีกทั้งใครจะประหัดประหารสัตว์เพื่อความหลุดพ้นอันบริบูรณ์ มีผู้พบนางหมอบซุ่มอยู่ตามป่าช้า ปากกำลังขบเคี้ยวเศษซากกระดูกประหนึ่งนางสิงห์ขย้ำเหยื่อ นางเช่นฆ่าดุจเดียวกับแมลงร้ายตัวเมียเขมือบกินตัวผู้ของมัน ครวชีวิตที่ตนให้กำเนิดราวนางหมู่ป่าแวงเข้าใส่รังลูกอ่อนของมันเอง เรืองระบำบรวงซึ่งนางเป็นผู้สังหารจนตายดับ ริมฝีปากอันชุ่มโชกด้วยโลหิตโชยกลิ่นเหม็นขึ้นของเนื้อที่ถูกฆ่าแหละเชือด ทว่าอ้อมกอดของนางกลับประโลมเล้าผู้ตกเป็นเหยื่อทั้งปวง แลไถ่ถอนจากอกนางก็พลันลบเลือนความเลวร้ายทั้งมวลจนสิ้น

ณ ชายป่าแห่งหนึ่ง กาลิได้เข้าเฝ้าพระมหาเมธี

พระองค์ประทับขัดสมาธิ พระหัตถ์หงายซ้อนกัน พระวรกายผอมซูบคุดตั้งท่อนไม้แห้งสำหรับ
ก่อกองกุงูญ์ มีว่าผู้ใดก็มีอาญาเกล้าว่าจาแนชด์ว่าพระองค์ทรงมีพระชันษาอ่อนเยาว์ฤาทรงชรา
ภาพ เปลือกพระเนตรหลบลงบดบังดวงเนตรที่แลลอดทุกสรรพสิ่ง รัศมีแผ่เป็นประกายมณฑลเรืองรอง
รอบองค์ กาลิสัมผัสได้ถึงความรู้สึกที่ผุดพุ่งขึ้นมาจากส่วนลึกในอินทรีย์ตน เป็นความสงบระงับอันเป็น
ที่สุด โลกยุติการเคลื่อนไหว สรรพชีวิตปลอดจากทุกขุมเร้า เป็นวาระวันแห่งปรีดีซึ่งการยังชีวิตอยู่
หรือตายไปจักไร้ความหมายดุจเดียวกัน เป็นห้วงเวลาที่ทุกสิ่งสูญสลายกลายเป็นความว่างเปล่า
ประหนึ่งว่าสภาวะสูญญตาอันบริสุทธิ์ที่นางเพ็งได้ประจักษ์นี้ขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวอยู่ในกายนางแจก
เช่นทารกที่จะถือกำเนิดในอนาคตกาล

พระโพธิสัตว์จึงยกหัตถ์เพื่อประทานพรแก่นางผู้ผ่านมา ณ ที่นี้

- “เศียรอันบริสุทธิ์ของข้าฯ ต้องมาต่อติดอยู่ด้วยราศีอันแปดเปื้อน” นางกล่าวขึ้น “ข้าฯ มีทั้ง
ความอยากมีอยากเป็นแลความไม่อยากมีไม่อยากเป็น ข้าฯ ทั้งเจ็บปวดทรมาน หากก็รู้จักความสุขเลิศ
ล้ำ ข้าฯ หวาดกลัวที่จะมีชีวิตอยู่ ทว่าก็หวั่นเกรงที่จะต้องม้วยมรณ”

- “พวกเราทั้งหลายไม่มีผู้ใดสมบูรณ์พร้อม” พระมหาเมธีตรัสตอบ “พวกเราล้วนแยกย่อยได้
เป็นอนุเป็นรูปเงา เป็นภาพลวงตาอันไม่คงทนถาวร พวกเราต่างพากันเชื่อมั่นว่าตนนั้นมิทุกข์โศก ฤ
ตานั้นปลาบปลื้มเป็นสุขมาชั่วกัปกัลป์”

- “ข้าฯ เคยเป็นถึงเทพอัปสรในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์” นางคณิกากล่าว

- “แต่เจ้าก็ไม่เคยเป็นอิสระจากแรงร้อยรัดแห่งสรรพสิ่ง กายอันเป็นแก้วมณีใสกระจ่างของเจ้า
หาได้อยู่พ้นเงื่อมเงาแห่งความทุกข์เสียยิ่งกว่าร่างอันมีเนื้อหนังมังสาเกลือกกลั้วมลทินมัวหมองไม่ นาง
เอ๋ย นางผู้ไร้สุข นางผู้ร่อนเร่เพเนจรรับการหยามเหยียด ลางทีนางกำลังใกล้จะบรรลุถึงความไร้รูป
แล้วนะเจ้า”

- “ข้าฯ เหนื่อยนัก” นางอัปสรรำพัน

ด้วยเหตุนี้ ๒ จึงทรงสัมผัสเส้นเกศาสิณิลที่ถักร้อยรัดไว้แลเป็นเงาผ่านผงธุลี แล้วตรัสว่า

- “ตถุหาสอนให้เจ้ารู้ว่าตถุหาหนั้นไร้ประโยชน์ ความเสียดายสอนให้เจ้ารู้ว่าจะมีควคร่ำครวญหา
อยู่ไย เจ้าจงอดทนเถิด โอ้ ความผิดพลาดที่มนุษย์ต้องมี โอ้ ความบกพร่องที่ทำให้ ความสมบูรณ์มิ
ความหมาย โอ้ เจ้าตัวโทสะที่จักต้องดับสิ้น ...”

เกี่ยวกับผู้ประพันธ์และผลงาน

มาร์เกอริต ยูร์เซนอาร์ (Marguerite Yourcenar) เป็นนักประพันธ์สตรีและ “ผู้หญิง”คนแรก ที่
ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกราชบัณฑิตยสถานแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส (L'Académie française) ซึ่งจัด
เป็น “พื้นที่” อันสงวนไว้เฉพาะบุรุษเพศมาโดยตลอดนับตั้งแต่เริ่มมีการประชุมครั้งแรกเมื่อค.ศ.1634 ใน

รัชสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 เป็นต้นมา* มอง ดอร์เมสซง (Jean d'Ormesson) ซึ่งเป็นผู้เสนอชื่อ มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ เข้ารับเลือกตั้งครั้งนี้ ได้กล่าวสุนทรพจน์ในการรับรองสมาชิกภาพของเธอเมื่อวันที่ 22 มกราคม ค.ศ.1981** มีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า “ (...) การที่ท่านได้มาอยู่ ณ ที่นี้ในวันนี้ ไม่ใช่เพราะว่าท่านเป็นผู้หญิง แต่เนื่องด้วยท่านเป็นนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่ง”*** ข้อความนี้บ่งบอกถึงความสำคัญของมาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ในวงวรรณกรรมฝรั่งเศสศตวรรษที่ 20 ได้เป็นอย่างดี

ชื่อ “มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์” เป็นนามปากกาซึ่งคงชื่อต้นไว้ตามเดิมแต่สลับตำแหน่งตัวอักษร ในนามสกุลของมาร์เกอริต เดอ เครยองกูร์ (Marguerite de Crayencour)[†] เมื่อนำตัวอักษรจาก “Crayencour” มาเรียงสลับกัน ก็จะได้รูปแบบการสะกดคำแบบหนึ่ง ได้แก่ “Yourcenar” วิธีการเช่นนี้ เรียกว่า “anagramme” เมื่อจะมีการตีพิมพ์บทประพันธ์เรื่องแรก คือ *Le Jardin des Chimères* ในปี ค.ศ.1921 มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ ได้ช่วยกันกับบิดาคิดค้นประดิษฐ์นามปากกาขึ้นมาด้วยวิธีการนี้ ในขั้นแรก เธอตัดชื่อต้นให้เหลือเพียงแต่ “Marg” นามปากกาที่ใช้ในการตีพิมพ์ผลงานเรื่องแรกจึงเป็น “Marg Yourcenar” ก่อนที่จะเปลี่ยนไปใช้รูปเต็มในเวลาต่อมาว่า “Marguerite Yourcenar” สำหรับเธอแล้ว ชื่อต้นที่คงไว้ดังเดิมตามชื่อจริงบ่งบอกถึงความเป็นตัวเธอ ส่วนนามสกุลสะกดด้วยตัวอักษร “Y” ซึ่งเธอชื่นชอบว่าเป็นตัวอักษรที่สวยงามและมองดู มีความหมายได้ต่างๆ นานา เช่น เหมือนเส้นทางที่มารบรจบกัน หรือต้นไม้ที่มีกิ่งก้านแตกแขนงออกไป เป็นต้น** มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ ใช้ชื่อนี้เรื่อยมา ทั้งในการประพันธ์และโดยทั่วไป รวมทั้งถือว่าเป็นชื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายอีกด้วย เนื่องจากเมื่อ

* การประชุมอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 13 มีนาคม ค.ศ.1634 โดยคำสั่งของ พระคาร์ดินัลริเชอลิเยอ (Cardinal de Richelieu) ซึ่งเป็นผู้ทรงอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน เปรียบได้กับอัครมหาเสนาบดี

** การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งมีขึ้นในวันที่ 6 มีนาคม ค.ศ. 1980

*** Jean d'Ormesson, “Réponse au discours de réception à l'Académie française de Mme Marguerite Yourcenar,” *Le Monde* (23 janvier 1981) : 19.

[†] มาร์เกอริต เดอ เครยองกูร์ เกิดเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน ค.ศ. 1903 ที่กรุงบรัสเซลส์ ประเทศ เบลเยียม บิดาเป็นชาวฝรั่งเศส ชื่อ มิเชล เดอ เครยองกูร์ (Michel de Crayencour) มารดาเป็นชาว เบลเยียม ชื่อ ฟอว์ร็องด์ (Fernande) สกุลเดิมคือ การ์ติเยร์ เดอ มาร์ชีเยน (Cartier de Marchienne) สถานที่เกิดนอก ประเทศฝรั่งเศสและการที่มารดาเป็นชาวเบลเยียมมักทำให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับสัญชาติของมาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์

^{††} “Marguerite Yourcenar, *Les yeux ouverts*”. *Entretiens avec Matthieu Gley* (Paris: Le Centurion, 1980), p. 55.

ตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นการถาวรแล้ว* มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ ก็ได้ใช้ชื่อนี้ในการขอสัญชาติอเมริกันเมื่อค.ศ. 1947**

ผลงานวรรณกรรมของมาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ มีความหลากหลาย ประกอบด้วยนวนิยาย เรื่องสั้น กวีนิพนธ์ บทละคร ตลอดจนความเรียงและงานแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส งานประพันธ์ต่างๆ ได้รับการแปลและตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาต่างๆ ทั่วโลกมากกว่า 30 ภาษา*** รวมทั้งได้รับรางวัลวรรณกรรมดีเด่นอีกด้วย เช่น นวนิยายขนาดยาว 2 เรื่อง ซึ่งได้แก่ *Mémoires d'Hadrien* และ *L'Œuvre au noir* เรื่องแรกได้รับรางวัลเฟมินา-วากาเรสโก (Prix Fémina-Vacaresco) ในปีค.ศ.1952[†] ส่วนเรื่องที่สองได้รับรางวัลเฟมินา (Prix Fémina) ในปีค.ศ.1968 ด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ตั้งแต่การ

---

* หลังจากเดินทางไปสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรกในปีค.ศ.1937 มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ ได้กลับไปยังประเทศนี้อีกครั้งเมื่อค.ศ.1939 และได้ใช้เวลาพำนักอยู่ช่วงหนึ่งก่อนที่จะตั้งรกรากอยู่บนเกาะเมาท์เดสเสิร์ต (Mount Desert Island) นอกชายฝั่งรัฐเมน ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ และถึงแก่กรรมที่นี่เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ.1987 บ้านของมาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ บนเกาะแห่งนี้มีชื่อเรียกว่า *เปอติต เพลซองส์ (Petite Plaisance)*

** เมื่อมาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ ได้รับการเสนอชื่อเพื่อรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกราชบัณฑิตยสถานแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส สถานกงสุลฝรั่งเศสที่เมืองบอสตันได้ดำเนินการให้เธอได้รับคืนสัญชาติฝรั่งเศส ปัญหาที่ว่ามาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ ไม่ได้มีสัญชาติฝรั่งเศสจึงเป็นอันยุติ ดูรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวการเสนอชื่อมาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ เพื่อรับการเลือกตั้งครั้งนี้ ใน Josyane Savigneau, *Marguerite Yourcenar. L'invention d'une vie* (Paris : Gallimard, 1990), pp.400-408.

*** Michèle Goslar, *Yourcenar, biographie. «Qu'il eût été fade d'être heureux»* (Bruxelles : Racine, 1998), p.369.

† ในการลงคะแนนเสียงตัดสินรางวัลชนะเลิศ นวนิยายเรื่อง *Mémoires d'Hadrien* ได้รับคะแนนเสียง 10 คะแนน ในขณะที่ผลงานของนักประพันธ์อื่นๆ อีก 3 เรื่อง ต่างได้คะแนนเสียงเรื่องละ 1 คะแนนเท่านั้น ดู ตอนที่ 3 บทที่ 5 เชิงอรรถที่ 46 ใน Josyane Savigneau, *Marguerite Yourcenar. L'invention d'une vie*, p.476.

พิจารณารอบแรก* รวมทั้งมีการนำมาดัดแปลงสร้างเป็นภาพยนตร์และออกฉายในปีค.ศ.1988 อีกด้วย**

สำหรับผลงานชุด*เรื่องสั้นตะวันออก* หรือ *Nouvelles orientales* นับว่าเป็นผลงานสำคัญชุดหนึ่งของมาร์เกอริต ยูร์เชอเนอร์ และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายมาโดยตลอด สังกัดได้จากการตีพิมพ์ซ้ำหลายครั้งโดยสำนักพิมพ์กาลิมาร์ด (Gallimard) ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์ชั้นนำของฝรั่งเศส มีชื่อเสียงในการคัดสรรวรรณกรรมเพื่อจัดพิมพ์ *เรื่องสั้นตะวันออก* ตีพิมพ์รวมเล่มเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1938 มีตัวบทวรรณกรรมจำนวน 10 เรื่อง มาร์เกอริต ยูร์เชอเนอร์ แก้ไขปรับปรุงบทประพันธ์และชื่อเรื่อง ตัดทอนตัวบทให้เหลือเพียง 9 เรื่อง รวมทั้งสลับทีการเรียงลำดับตัวบท และตีพิมพ์ครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ.1963*** ซึ่งได้กลายเป็นต้นแบบของฉบับพิมพ์อื่นๆ ในเวลาต่อมา กล่าวคือ ในฉบับปี ค.ศ.1975 มีการเพิ่มบทประพันธ์อีก 1 เรื่อง ในฉบับปีค.ศ.1978 มาร์เกอริต ยูร์เชอเนอร์ เพิ่ม*ปัจฉิมบท (Post-Scriptum)* และนำเสนอต่อจากตัวบทวรรณกรรม ที่สำคัญคือ ในปี ค.ศ.1982 *เรื่องสั้นตะวันออก* ได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือรวมผลงานของมาร์เกอริต ยูร์เชอเนอร์ ชื่อ *นวนิยายรวมเล่ม* หรือ *Œuvres romanesques* ที่สำนักพิมพ์กาลิมาร์ดจัดไว้ในชุด “Bibliothèque de la Pléiade” อันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นฉบับที่ได้มาตรฐานที่สุดและนิยมใช้อ้างอิงในการศึกษาวิจัยทางด้านวรรณกรรม นอกจากนี้ บทประพันธ์บางเรื่องในผลงานชุด *เรื่องสั้นตะวันออก* ยังได้รับการตีพิมพ์

---

* นวนิยายเรื่อง *L'Œuvre au noir* ออกวางจำหน่ายครั้งแรกในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1968 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่บรรดานักศึกษาพากันชุมนุมก่อความไม่สงบครั้งใหญ่ทั่วประเทศฝรั่งเศส ทว่าเหตุการณ์ความวุ่นวายครั้งนี้แทบไม่มีผลกระทบต่อการเปิดตัวนวนิยายของมาร์เกอริต ยูร์เชอเนอร์ ยอดพิมพ์ครั้งแรกจำนวน 25,000 เล่ม หดลงอย่างรวดเร็ว ต้องพิมพ์ซ้ำและวางจำหน่ายอีก 80,000 เล่มในเดือนพฤศจิกายน ปีเดียวกัน ดู Josyane Savigneau, “Chronologie,” *Magazine littéraire* 283 (décembre 1990): 25.

** ผู้กำกับการแสดงเป็นชาวเบลเยียม ชื่อ อองเดร เดลวัวร์ (André Delvaux) ใช้เวลาเตรียมการและจัดสร้างรวมทั้งสิ้น 6 ปี ตั้งแต่ปีค.ศ.1982 ถึงปีค.ศ.1987 การถ่ายทำมีขึ้นที่เมืองบรูจส์ (Bruges) ซึ่งเป็นฉากตามท้องเรื่องหลักในนวนิยาย และที่เมืองเกนต์ (Gent ในภาษาดัตช์ หรือ Gand ในภาษาฝรั่งเศส) ประเทศเบลเยียม

*** Beatrice Ness, *Mystification et créativité dans l'œuvre romanesque de Marguerite Yourcenar. Cinq lectures génétiques* (Chapel Hill : Department of Romance Languages, The University of North Carolina, 1994), p.79.

แยกต่างหากเฉพาะเรื่องอีกด้วย* การตีพิมพ์ซ้ำหลายๆ ครั้งดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผลงานชุดนี้เป็นงานประพันธ์ที่มีผู้นิยมอ่านอย่างกว้างขวางเช่นเดียวกับผลงานขนาดยาวที่ได้กล่าวถึงในข้างต้น

ในแง่เนื้อหา เมื่อมีการรวมเล่มชุด *เรื่องสั้นตะวันตก* ครั้งแรกในปีค.ศ.1938 ข้อเขียนแนะนำวรรณกรรม (compte-rendu) ของเอดมอนด์ ฌาลูซ์ (Edmond Jaloux) ก็ชี้ชัดว่าผลงานของมาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ มีความลุ่มลึกเกี่ยวกับปรัชญาชีวิตมนุษย์ที่แฝงอยู่ในเรื่องราวอันหลากหลาย

รูปแบบการเล่าเรื่อง [...] ไม่ได้มุ่งที่จะทำให้เราเพลิดเพลินไปกับเหตุการณ์อันสนุกสนาน เป็นจริง หรือเล่าเรื่องอย่างแนบเนียน แต่อาศัยการตีแผ่แง่มุมหลายหลากจากอดีตไว้ตรงหน้า เพื่อให้เรานึกถึงตำนานแห่งอนาคตกาลแห่งปรัชญาความคิดที่กำลังบังเกิดขึ้น เพื่อนำพาเราไปสู่การเพ่งพินิจความเป็นไปของชีวิตมนุษย์ เพื่อเก็บเกี่ยวความคล้ายคลึงจากที่ต่างๆ แล้วกลั่นกรองเป็นบทเรียนสอนตน [...]**

มาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ ตั้งชื่อชุด *เรื่องสั้นตะวันตก* เลียนงานประพันธ์ของโกบิโน*** คือ *เรื่องสั้นตะวันตก* หรือ *Nouvelles occidentales* แม้ชื่อชุดจะทำให้คิดไปได้ว่าเป็นงานประพันธ์ประเภทเรื่องสั้น (nouvelle) ทว่าในผลงานชุดนี้ของมาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ มีทั้งเรื่องสั้นและนิทาน (conte) รวมอยู่ภายในเล่มเดียวกัน ผู้ประพันธ์เองก็ยอมรับว่า "ชื่อนี้คลุมเครืออยู่บ้าง"† ด้วยเหตุนี้ใน *ปัจฉิมบท* ซึ่งเขียนขึ้นภายหลังสำหรับฉบับพิมพ์ปีค.ศ.1978 มาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ จึงได้กล่าวเสริมว่า "ชื่อ *นิทานและเรื่องสั้น* น่าจะเหมาะสมกับเนื้อหาอันหลากหลายที่ประกอบกันเป็นชุดนี้มากกว่า"†† ในประเด็นนี้ บีทริซ เนส (Beatrice Ness) ได้วิเคราะห์และเสนอความเห็นว่าการตั้งชื่อผลงานเป็นไปตามขอบเท่านั้น มาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ ไม่ได้ใช้คำว่า "เรื่องสั้น" ในความหมาย สมัยใหม่ที่หมาย

*ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Josyane Savigneau, Marguerite Yourcenar. *L'invention d'une vie*, pp.516-517.

**Edmond Jaloux, "L'Esprit des Livres," *Chronique*, in *Les Nouvelles Littéraires* (8 octobre 1938), cited in Josyane Savigneau, Marguerite Yourcenar. *L'invention d'une vie*, p.141.

*** โจแซฟ อาร์ตูร์ เดอ โกบิโน (Joseph Arthur de Gobineau) นักการทูตและนักประพันธ์ชาวฝรั่งเศส มีชีวิตอยู่ระหว่างค.ศ.1816 - ค.ศ.1882

†Marguerite Yourcenar, *Les yeux ouverts. Entretiens avec Matthieu Galey*, p.114.

††"Post-Scriptum de 1978," in Marguerite Yourcenar, *Œuvres romanesques*, p.1247.

ถึงเรื่องเล่าที่นำเสนอความเป็นจริงที่อาจเกิดการหักเหขึ้นได้ในเวลาหนึ่ง ทว่าหมายถึงเรื่องที่น่ามา จากเกร็ดประวัติศาสตร์หรือวรรณคดี ส่วน "นิทาน" ได้แก่งานที่ถ่ายทอดต่อมาจากต้นแบบอันมีเค้าเงื่อนชัดเจนปรากฏอยู่ในตำนานหรือนิยายปรัมปรา* หากพิจารณาในมุมมองนี้ แม้ชื่อชุดไม่อาจครอบคลุมประเภทของงานได้อย่างครบถ้วนก็ตาม ทว่าลักษณะอันโดดเด่นประการสำคัญของผลงานชุดเรื่องสั้น*ตะวันออก* ก็คือ เป็นงานประพันธ์ที่จัดเป็น "การเขียนใหม่ (la réécriture)" จากเรื่องที่มีอยู่เดิมในรูปของตำนาน นิทานหรือนิยายปรัมปรา และมีแก่นเรื่องหลักร่วมกันอันได้แก่ "โลกตะวันออก" ดังที่มีคำชี้แจงไว้ในส่วนนำของ *นวนิยายรวมเล่ม* ว่าด้วยอัตชีวประวัติและผลงานของผู้ประพันธ์ มีใจความว่า

[...] ชุดเรื่องสั้น*ตะวันออก* [...] ซึ่งเนื้อเรื่องเป็นเกร็ดเรื่องราวหรือตำนานต่าง ๆ จากประเทศกรีกโรมันสมัยหรือในยุคไบแซนไทน์ จากดินแดนบอลข่านบ้าง และจากแถบทวีปเอเชียบ้าง [...]**

จากคำบอกเล่าโดยตรงของมาร์เกอริต ยูร์เชอนาร์ ในการให้สัมภาษณ์กับมัทธิเยอ กาลเย (Matthieu Galey) ผลงานชุดเรื่องสั้น*ตะวันออก* ประพันธ์ขึ้นในช่วงเวลาที่เธอเดินทางไปยังประเทศกรีซอย่างสม่ำเสมอและมักอาศัยเส้นทางผ่านคาบสมุทรบอลข่าน*** โจสิยาน ซาวิญญู (Josyane Savigneau) ซึ่งเป็นผู้รวบรวมอัตชีวประวัติของมาร์เกอริต ยูร์เชอนาร์ ระบุว่าช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ระหว่างปีค.ศ.1932-ค.ศ.1939† โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีค.ศ.1937 มีบทประพันธ์หลายเรื่องลงตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ†† ก่อนที่จะรวมเล่มไว้ในชุดนี้เป็นครั้งแรกในปีถัดมา กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผลงานส่วนใหญ่ใน *เรื่องสั้นตะวันออก* ประพันธ์ขึ้นในช่วงทศวรรษ 1930 ทว่ามีอยู่เรื่องหนึ่งที่มาร์เกอริต ยูร์เชอนาร์ เขียนไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว ได้แก่เรื่อง *กาลิเศียรขาด* หรือ *Kâli décapitée*

* Beatrice Ness, *Mystification et créativité dans l'œuvre romanesque de Marguerite Yourcenar. Cinq lectures génétiques*, p.69.

** "Chronologie," in Marguerite Yourcenar, *Œuvres romanesques*, p.XIX.

*** Marguerite Yourcenar, *Les yeux ouverts. Entretiens avec Matthieu Galey*, p.114.

† Josyane Savigneau, *Marguerite Yourcenar. L'invention d'une vie*, p.103.

†† *Ibid.*, p.122.

ข้อมูลอัตชีวประวัติของมาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ ในส่วนนำของนวนิยายรวมเล่ม ยืนยันว่าบทประพันธ์เรื่อง*กาลลีเคียร์ชาด* เป็น «ผลผลิตเล่มบางๆ จากการได้สัมผัสกับทวีปเอเชียเป็นครั้งแรก» กล่าวคือ หลังจากที่เริ่มรู้จักกับเรื่องราวของอินเดียและตะวันออกไกลจากการอ่านงานแปลต่างๆ ในระหว่างปีค.ศ.1922 - ค.ศ.1926^{*} มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ก็ได้ตีพิมพ์บทประพันธ์เรื่อง*กาลลีเคียร์ชาด* เป็นครั้งแรกในวารสาร *La Revue européenne* ฉบับที่ 4 (เมษายน) ค.ศ.1928^{**} อันเป็นช่วงเวลาก่อนที่จะมีโอกาสเดินทางไปยังซีกโลกตะวันออก แม้ประเทศกรีซ ประเทศบราซิล สมุทรบอลข่านและรอบๆ ทะเลดำจะจัดเป็น “ดินแดนบูรพา” สำหรับมาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ เช่นเดียวกับศิลปินอีกหลายคน เช่น เดอลาครัวซ์ (Delacroix) จิตรกรชาวฝรั่งเศส หรือไบรอน (Byron) กวีชาวอังกฤษ ก็ตาม แต่ภูมิภาคนี้ก็ยังนับว่าเป็นแค่เพียง “ชายขอบ” ของแผ่นดินบูรพทิศ การได้สัมผัส “ตะวันออก” อย่างแท้จริงเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อผู้ประพันธ์ได้มีโอกาสเดินทางไปยังประเทศญี่ปุ่นในปลายปี ค.ศ.1982 ส่วนการเดินทางสู่ประเทศอินเดียครั้งแรกมีขึ้นในปีค.ศ.1983^{***} และครั้งที่ 2 ในปีค.ศ.1985[†] จึงกล่าวได้ว่าสำหรับมาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ โลกตะวันออกผ่านจินตนาการในงานวรรณกรรมเกิดขึ้นก่อนโลกตะวันออกที่รู้จักโดยตรงจากการเดินทางไปเยือนด้วยตนเอง

*“Chronologie,” in Marguerite Yourcenar, *Œuvres romanesques*, p.XVI.

** Michèle Goslar, *Yourcenar, biographie. «Qu’il eût été fade d’être heureux»*, p.344.

*** “Chronologie,” in Marguerite Yourcenar, *Œuvres romanesques*, p.XXXIV. ในการเดินทางสู่ทวีปเอเชียใน ค.ศ. 1983 มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ แวะเยือนประเทศไทยก่อนต่อไปยังประเทศอินเดีย)

†การเดินทางครั้งที่ 3 สู่ประเทศอินเดียซึ่งรวมประเทศเนปาลด้วย กำหนดไว้ในช่วงปลายปี ค.ศ. 1986 ทว่ามาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ ยกเลิกไป และเดินทางเยือนประเทศโมร็อกโคแทน ดูหน้า XXXV และหน้า XXXVII.

ใน บัจฉิมบท ของชุดเรื่องสั้นตะวันตก มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ ระบุว่าเนื้อเรื่องของ กาลิเศียรขาด มาจากตำนานฮินดูซึ่งเป็นต้นแบบให้ทั้งเกอเธ่ (Goethe) และโทมัส มันน์ (Thomas Mann) นำไปเขียนเป็นบทกวีประเภทบัลลาด (ballad) ชื่อ “Le Dieu et la Bayadère (The God and the Bayadere : An Indian Legend)” และบทประพันธ์เรื่อง *Les Têtes transposées (The Transposed Heads : A Legend of India)* ตามลำดับ* สังเกตได้ชัดว่าส่วนขยายของชื่องานประพันธ์ทั้งสองในภาคภาษาอังกฤษบ่งบอกโดยตรงถึงที่มาของเรื่องจากอินเดียเช่นเดียวกัน ส่วนชื่อตัวบทของมาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ อาศัยชื่อตัวละครเอก “กาลิ” เป็นสิ่งบ่งชี้ความเกี่ยวข้องกับตำนานจากดินแดนบูรพทิศแห่งนี้

เรื่องกาลิเศียรขาด กล่าวถึงเทวนารีชื่อ กาลิ ผู้มีความงามและความเพียบพร้อมเป็นเลิศจนกระทั่งก่อให้เกิดความริษยาในหมู่เทวะ นางเทพอัปสรต้องอุสึบาต เศียรขาดแยกออกจากร่าง ทวยเทพต่อเศียรของนางเข้ากับศพของหญิงคณิกา เมื่อฟื้นคืนชีพขึ้นมา กาลิจึงต้องดำเนินชีวิตไปตามวิถีทางแห่งเจ้าของร่างเดิม มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ นำเสนอตัวละครกาลิที่เลวร้ายแต่ระทมทุกข์ อันเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างสัญชาตญาณและกามารมณ์ของหญิงโสเภณี ซึ่งครอบงำบางการสรีระส่วนล่าง กับความผ่องแผ้วไร้ราติของเทพธิดาจากสรวงสวรรค์ที่ยังคงสถิตอยู่กับสรีระส่วนบน กาลิตกอยู่ใน “ทวิภาวะ” ระหว่างเทวนารี-คณิกา เป็นทั้งผู้ให้และผู้ทำลายล้างในร่างเดียวกัน ในที่สุด การได้เข้าเฝ้าพระโพธิสัตว์ก็ทำให้กาลิได้ค้นพบแสงสว่างแห่งปัญญา พระองค์ทรงเทศนาสั่งสอนและแนะนำหนทางแห่งการหลุดพ้นจากห้วงทุกข์ให้แก่กาลิ

ในฉบับพิมพ์รวมเล่มครั้งแรก ค.ศ.1938 มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ กำหนดให้เรื่องกาลิเศียรขาดอยู่ในลำดับแรกของชุดเรื่องสั้นตะวันตก ตำแหน่งดังกล่าวของตัวบทมีนัยบ่งชี้ถึงลำดับเวลาในการประพันธ์ แต่เมื่อพิจารณาตั้งแต่ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ค.ศ.1963 จนกระทั่งถึงฉบับพิมพ์ล่าสุด ค.ศ.1982 ก็พบว่าเรื่องกาลิเศียรขาด ปรากฏอยู่ในลำดับที่ 8 มาโดยตลอด ซึ่งหมายความว่าผู้ประพันธ์ไม่ได้อาศัยเวลาที่แต่งมาเป็นเกณฑ์ในการนำเสนออีกต่อไป การเปลี่ยนแปลงนี้อาจทำให้เข้าใจว่าเรื่องกาลิเศียรขาดมีความสำคัญน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่มาร์เกอริต ยูร์เซอนาร์ประพันธ์ขึ้นภายหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง *Comment Wang-Fô fut sauvé*** ซึ่งนำเสนอในลำดับแรกตั้งแต่ฉบับพิมพ์ค.ศ.1963 เป็นต้นมา อานา เด เมเดอิรอส (Ana de Medeiros) วิเคราะห์การเรียงลำดับตัวบทของชุดเรื่องสั้นตะวันตก จากฉบับพิมพ์ ค.ศ.1978 พบว่าหากนำบทประพันธ์ทั้ง 10 เรื่อง มาจับคู่แบบตอยหลังตามลำดับ คือ เรื่องที่ 1 – เรื่องที่ 10 เรื่องที่ 2 – เรื่องที่ 9 เช่นนี้เรียงไป ก็จะมองเห็นได้

* “Post-Scriptum de 1978,” in Marguerite Yourcenar, (*Euvres romanesques*, p. 1247).

** ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1936 ในวารสาร *La Revue de Paris* แปลเป็นภาษาไทยโดย สดชื่น ชัยประสาธน์ และสุมาลี วีระวงศ์ ใช้ชื่อเรื่องว่า “ทางหนี” ดู สดชื่น ชัยประสาธน์ และสุมาลี วีระวงศ์, บรรณาธิการ, *เพียงกระจก้น รวมเรื่องสั้นฝรั่งเศสร่วมสมัยสิบแปดเรื่อง* (กรุงเทพฯ: นาคะเพรส, 2534), หน้า 21 - 38.

อย่างชัดเจนว่าการวิเคราะห์วิธีจัดลำดับด้วยทหทำได้โดยอาศัยโครงสร้างแบบคู่เทียบ (la structure binaire) ด้วยทหแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันในด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง หรือตัวละครเป็นสำคัญ ดังแผนภูมิต่อไปนี้*

1. <i>Comment Wang-Fô fut sauvé</i>	-	10. <i>La Tristesse de Cornélius Berg</i>
2. <i>Le Sourire de Marko</i>	-	9. <i>La Fin de Marko Kraliévitch</i>
3. <i>Le Lait de la mort</i>	-	8. <i>Kâli décapitée</i>
4. <i>Le Dernier Amour du prince Genghi</i>	-	7. <i>La Veuve Aphrodissia</i>
5. <i>L'homme qui a aimé les Néréides</i>	-	6. <i>Notre-Dame-des-Hirondelles</i>

จากแผนภูมิข้างต้น จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาจากโครงสร้างแบบคู่เทียบ 5 คู่ ตำแหน่งของตัวบทเรื่องกาลิเศียรขาด จัดอยู่ในลำดับคู่ที่ 3 ซึ่งเท่ากับว่าอยู่ตรงกลางของแผนภูมิพอดี จึงอาจกล่าวได้ว่ามาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ ยังคงให้ความสำคัญแก่เรื่องกาลิเศียรขาด เช่นเดิมแม้จะย้ายจากลำดับที่ 1 มาอยู่ในลำดับที่ 8 ก็ตาม เหตุผลสนับสนุนอีกประการหนึ่งก็คือ ในหนังสือชื่อ *Sources II* ซึ่งเนื้อหาส่วนหนึ่งเป็นการรวบรวมข้อความจากหนังสือต่างๆ ที่มาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ ได้อ่านและจดบันทึกไว้ มีข้อเขียนตอนหนึ่งคัดมาจากหนังสือของอแลง ดานีลู (Alain Danielou) ชื่อว่า *Mythes et dieux de l'Inde : Le polythéisme hindou* ซึ่งมาร์เกอริต ยูร์เซนาร์อ่านฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1964 เธอได้คัดลอกข้อความที่เกี่ยวกับกาลิบันทิกไว้ถึง 2 ครั้ง** แม้มาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ จะได้อ่านหนังสือของอแลง ดานีลู ภายหลังการตีพิมพ์ผลงานชุดเรื่องสั้นตะวันตก ฉบับปีค.ศ.1963 แต่การอ่านเรื่องราวตำนานและเทพเจ้าของอินเดีย พร้อมทั้งจดบันทึกข้อความเกี่ยวกับเทวีกาลิไว้ด้วย ก็ช่วยยืนยันว่ามาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ ยังคงให้ความสนใจในตำนานเรื่องนี้อยู่เสมอ และข้อที่ควรคำนึงถึงอย่างยิ่งอีกประการก็คือ นับจากฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ค.ศ.1963 เป็นต้นมา ขณะที่ในเรื่องอื่นๆ มาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ เพียงแค่เปลี่ยนชื่อ ปรับลำดับการนำเสนอ หรือตัดตอนออกไปทั้งเรื่อง ซึ่งจัดเป็นการแก้ไข “โดยรอบ” ด้วยทหวรรณกรรม ทว่าเรื่องกาลิเศียรขาดนับเป็นเรื่องเดียวเท่านั้นในชุดเรื่องสั้นตะวันตก ที่ผู้ประพันธ์แก้ไขปรับปรุง “ภายใน” ด้วยทหวรรณกรรมด้วยการเขียนตอนจบขึ้นใหม่เพื่อ “เน้นปรัชญาความคิดที่ไม่อาจแยกออกได้จากตำนานเรื่องนี้”***

ศูนย์วิทยพัทยาการ

* Ana de Medeiros, "Les *Nouvelles orientales* : étude de l'orient / étude de l'auteur," in *Marguerite Yourcenar. Écriture, réécriture, traduction*, actes du colloque international de Tours (20-22 novembre 1997), éd. Rémy Poignault et Jean-Pierre Castellani (Tours : SIEY, 2000), p.192.

** Marguerite Yourcenar, *Sources II*, Texte établi et annoté par Élyane Dezon Jones (Paris : Gallimard, 1999), p.133.

*** "Post-Scriptum de 1978," in Marguerite Yourcenar, *Œuvres romanesques*, p.1247.

หากว่า "บุรพา" มีเสน่ห์ดึงดูดมาร์เกอริต ยูร์เชอนาร์ มาตั้งแต่อายุย่างเข้า 20 ปี ในทศวรรษ 1920 มนต์ขลังของดินแดนนี้ก็ได้คลี่คลายจิตจางลงเลยตลอดชั่วชีวิตของเธอ เมื่อมาร์เกอริต ยูร์เชอนาร์ ล่วงเข้าสู่ปัจฉิมวัยในทศวรรษ 1980 "ตะวันออก" ก็ยังประทับรอยจารึกไว้ในงานประพันธ์ของเธออย่างแนบแน่น ผลงานชิ้นสุดท้ายซึ่งตีพิมพ์เมื่อปีค.ศ.1987 ก่อนหน้าที่มาร์เกอริต ยูร์เชอนาร์ จะถึงแก่กรรมในปีเดียวกัน มีชื่อว่า *La Voix des choses** ประกอบด้วยภาพถ่ายและข้อเขียนที่คัดสรรจากปรัชญาและคัมภีร์ศาสนาตะวันออก เช่น เต๋า ขงจื้อ เซน อัลกุรอาน ฮินดู พุทธ เป็นสำคัญ และ ล้วนสะท้อน "เสียง" ที่บอกเล่าถึงความคิดคำนึงอันกว้างไกลจนกระทั่งก้าวข้ามพรมแดนทางภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมของนักประพันธ์ราชบัณฑิตหญิงคนแรกของฝรั่งเศสผู้นี้

บรรณานุกรมสังเขป

ผลงานของมาร์เกอริต ยูร์เชอนาร์

Yourcenar, M. *Essais et mémoires*. Coll. Bibliothèque de la Pléiade. Paris:

Gallimard, 1991.

Yourcenar, M. *Lettres à ses amis et quelques autres*. Coll. Folio. Paris: Gallimard, 1995.

Yourcenar, M. *Œuvres romanesques*. Coll. Bibliothèque de la Pléiade. Paris: Gallimard, 1982.

Yourcenar, M. *Sources II*. Texte établi et annoté par Élyane Dezon Jones. Coll. Les Cahiers de la NRF. Paris: Gallimard, 1999.

Yourcenar, M. *La Voix des choses*. Paris: Gallimard, 1987.

Yourcenar, M. *Les yeux ouverts. Entretiens avec Matthieu Galey*. Paris: Le Centurion, 1980.

ผลงานวรรณกรรมของมาร์เกอริต ยูร์เชอนาร์ ที่แปลและตีพิมพ์เป็นภาษาไทย

สดชื่น ชัยประสาธน์ และสุมาลี วีระวงศ์, "ทางหนี." ใน สดชื่น ชัยประสาธน์ และสุมาลี วีระวงศ์

(บรรณาธิการ), *เพียงกระบอกกัน รวมเรื่องสั้นฝรั่งเศสร่วมสมัยสิบแปดเรื่อง*, หน้า 21 - 38.

กรุงเทพฯ: นาคะเพรส, 2534. (แปลจาก *Comment Wang-Fō fut sauvé*. In *Nouvelles orientales*.)

---

* Marguerite Yourcenar, *La Voix des choses* (Paris: Gallimard, 1987).

สโรชา (นามแฝง). รักครั้งสุดท้าย. *สตรีสาร* 44, 16 (7 กรกฎาคม 2534): 42-44, 16,17(14 กรกฎาคม 2534): 30-33. (แปลจาก *Le dernier amour du prince Genghi*. In *Nouvelles orientales*.)

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมาร์เกอริต ยูร์เซนาร์ ผลงานชุดเรื่องสั้นจากตะวันออก และ “กาลีเคียรขาด”

ภาษาไทย

วรุณี อุดมศิลป์. การอ่านด้วยทฤษฎีเรื่อง “กาลีเคียรขาด” ของมาร์เกอริต ยูร์เซนาร์. *วารสารอักษรศาสตร์* 29,1 (มกราคม-มิถุนายน 2543): 134-158.

อุบลวรรณ โชติวิสิทธิ์. หวังไฟ: จิตรกรอมตะของมาร์เกอริต ยูร์เซนาร์. ใน *สรรค์สร้างจากเรื่องสั้น*, หน้า 81-86. กรุงเทพฯ: ศูนย์ปฏิบัติการทางภาษา สำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส และ สำนักพิมพ์นาคะเพรส, 2537.

ภาษาต่างประเทศ

Barbier, C. *Étude sur Marguerite Yourcenar, Les Nouvelles orientales*. Paris: Ellipses, 1998.

Brignoli, L. *Marguerite Yourcenar et l'esprit d'analogie. L'image dans les romans des années trente*. Coll. Critica e storia letteraria. Pisa: Pacini Editore, 1997.

Caamaño, M.A. *La rêverie orientale de Marguerite Yourcenar*. In María José Vázquez De Parga et Rémy Poignault (éds.), *L'universalité dans l'œuvre de Marguerite Yourcenar*, tome I, actes du colloque international de Tenerife, novembre 1993, pp.81-89. Tours: SIEY, 1994.

Delcroix, M. *Les Nouvelles orientales: construction d'un recueil*. In Elena Real (éd.), *Marguerite Yourcenar, actes du colloque international de València*, 1984, pp.61-72. València: Universitat de València, 1986.

Delcroix, M. *Marguerite Yourcenar et la transgression des stéréotypes. Sud Hors séries : Marguerite Yourcenar, une écriture de la mémoire* (mai 1990): 127-140.

Delcroix, M. *Mythes et histoires. Bulletin de la Société Internationale d'Études Yourcenariennes* 5 (novembre 1989): 89-109.

Dossier *Marguerite Yourcenar. Magazine littéraire* 283 (décembre 1990): 16-53.

- Foucart, Cl. “*Kâli décapitée: écriture moderne du mythe*”. In Pierre Brunel (éd.), *Mythes et Littérature, actes du colloque tenu en Sorbonne en 1991*, pp.87-96. Coll.Recherches actuelles en littérature comparée. Paris: Presses de l’Université de Paris-Sorbonne, 1994.
- Goslar, M. *Yourcenar. Biographie. «Qu’il eût été fade d’être heureux»*. Bruxelles: Racine, 1998.
- Medeiros, A. “*Les Nouvelles orientales: étude de l’Orient / étude de l’auteur.*” In Rémy Poignault et Jean-Pierre Castellani (éds.), *Marguerite Yourcenar. Écriture, réécriture, traduction, actes du colloque international de Tours* (20-22 novembre 1997), pp.189-196. Tours: SIEY, 2000.
- Ness, B. *Mystification et créativité dans l’œuvre romanesque de Marguerite Yourcenar. Cinq lectures génétiques*. Coll.North Carolina Studies in the Romance Languages and Literatures. Chapel Hill: Department of Romance Languages, The University of North Carolina, 1994.
- Poignault, R. “*Marguerite Yourcenar et l’Orient: Panorama.*” *Bulletin de la Société Internationale d’Études Yourcenariennes* 16 (mai 1996): 25-33.
- Rosbo, P. de. *Entretiens radiophoniques avec Marguerite Yourcenar*. Paris: Mercure de France, 1972.
- Savigneau, J. *Marguerite Yourcenar. L’invention d’une vie*. Coll. N.R.F. Biographies. Paris: Gallimard, 1990.
- Shamim, S. “*De l’indianité au bouddhisme dans l’œuvre de Marguerite Yourcenar.*” *Bulletin de la Société Internationale d’Études Yourcenariennes* 16 (mai 1996) : 41-48.
- Shamim, S. “*Kâli*”. *Bulletin de la Société Internationale d’Études Yourcenariennes* 15 (septembre 1995): 43-53.
- Smadja, S. “*Kâli décapitée à la rencontre de la prose et de la poésie.*” *Bulletin de la Société Internationale d’Études Yourcenariennes* 21 (décembre 2000): 53-71.

หมายเหตุ

ผู้แปลขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิธิ หุ่นแสง แห่งภาควิชา
ภาษาตะวันตก สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่กรุณาอ่านต้นฉบับแปลฉบับสมบูรณ์และให้คำแนะนำในการขัดเกลาสำนวนภาษา
รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นในการแก้ไขปรับปรุงบทแนะนำผู้ประพันธ์และผลงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย